

**UCHWAŁA NR XXXVIII.240.2017
RADY MIEJSKIEJ W CHOCIANOWIE**

z dnia 20 grudnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chocianów
na lata 2018- 2022**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz.1875) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769; zm.: Dz. U. z 2017 r. poz. 38 i poz. 1985) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chocianów na lata 2018-2022 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Chocianów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Chocianowie

Krzysztof Leszczyński

Załącznik do uchwały Nr XXXVIII.240.2017
Rady Miejskiej w Chocianowie
z dnia 20 grudnia 2017 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chocianów na lata 2018 - 2022

Spis treści:

Wstęp	3
Podstawa formalna tworzenia Strategii	5
Podstawa prawna tworzenia Strategii	13
Metodologia	20
Charakterystyka gminy	21
Diagnoza demograficzno-społeczna w gminie Chocianów	24
Ośrodek Pomocy Społecznej w Chocianowie	29
Obszar ubóstwa	36
Obszar bezrobocia	38
Obszar niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby	40
Obszar potrzeby ochrony macierzyństwa	45
Obszar bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	47
Obszar alkoholizmu	49
Analiza SWOT	51
Cele strategii, kierunki działań, wskaźniki, źródła finansowania	54
Monitoring i ewaluacja wdrożonej Strategii	62

Wstęp

"Każdy człowiek jest zobowiązany przyczynić się, ile w jego mocy, do dobra drugich i zaiste nic nie jest wart ten, kto nikomu nie jest użyteczny"

Kartezjusz

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument zawierający diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do roku 2022. Pomoc społeczna w myśl Ustawy o pomocy społecznej, jest instytucją polityki społecznej państwa, której celem jest przede wszystkim umożliwienie osobom oraz rodzinom przezwycięzenie sytuacji trudnych i życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów czy możliwości. Pomoc jest więc wielopłaszczyznowym wsparciem ukierunkowanym na wspieraniu w wysiłkach mających doprowadzić do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin oraz do umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przy jednoczesnym wykorzystaniu zasobów oraz możliwości danej osoby czy też całej rodziny.

Proces transformacji ustrojowej państwa odbił się na każdym aspekcie życia, wywierając tym samym istotny wpływ na wszystkie dziedziny życia społecznego objętego polityką społeczną. W konsekwencji pojawiły się zjawiska negatywne dla zarówno samych osób, rodzin jak i całych społeczności: bezrobocie, bezdomność, ubożenie rodzin, czy też pojawienie się patologii społecznych. Kompilacja zagrażających zjawisk spowodowała, że zadania z zakresu pomocy społecznej stały się niezwykle ważne dla samorządu gminy. Najważniejszym działaniem jest udzielanie pomocy oraz wsparcia adekwatnego do danego problemu, tak by rodzaj oraz forma świadczenia umożliwiły potrzebującemu sukcesywne wyjście na prostą, a tym samym przyczyniły się do osiągnięcia stanu samodzielnego funkcjonowania.

Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych, a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają działania poszczególnych podmiotów. Część programowa została ujęta w formie

tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania.

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy o pomocy społecznej¹: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Należy przy tym uwzględnić fakt, iż zróżnicowanie problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na budowę dokumentu. Pod wpływem przeobrażeń społeczno-ekonomicznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu - od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. Dokument posiada charakter dynamiczny - podlega ciągłym przemianom, pojawiają się nowe, istotne cele, a część traci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.) Art. 17 ust. 1 pkt 1.

Podstawa formalna tworzenia Strategii

Praca nad tworzeniem niniejszej Strategii została rozpoczęta w 2017 roku na podstawie zawartej umowy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Chocianowie, a firmą Empiria Duo Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Spółka Komandytowa. Zapisy danej Strategii zostały stworzone w oparciu o dokumenty europejskie, krajowe i lokalne o charakterze zarówno strategicznym, jak i programowym mające kluczowe znaczenie dla planowania i realizacji założonych celów.

DOKUMENTY EUROPEJSKIE

Europa 2020 – jest to strategia Unii Europejskiej stworzona na rzecz rozwoju gospodarczego i zatrudnienia. Założone działania danej strategii mają na celu dążenie do realizacji wzajemnie uzupełniających i ściśle ze sobą powiązanych pięciu następujących celów:

- 1) zatrudnienie;
- 2) badania i rozwój;
- 3) zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii;
- 4) edukacja;
- 5) walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którego projektem przewodnim jest „Europejski program walki z ubóstwem”. W myśl danego projektu są realizowane działania dążące do „spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.”²

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, podprogram 2015, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym „FEAD”³

Dany Program jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym. Zadaniem nadrzędnym tego Programu jest objęcie pomocą osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie niezbędnych do życia produktów żywnościowych, w tym także posiłków.

² Źródło Komunikatu Komisji, Europa 2020, Bruksela, 3.3.2010 KOM (2010) 2020 wersja ostateczna

³ Dokument dostępny na stronie: <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoeczna/programy/programu-operacyjnego-europejskiego-funduszu-najbardziej-potrzebujacym-2014-2020/program-operacyjny-pomoc-zywnosciowa-2014-2020-po-pz/>

Z tego też powodu dana pomoc zostanie skierowana do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, jednocześnie stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc pomimo, iż nie zaspokoi wszystkich potrzeb żywieniowych, a jedynie częściowo je uzupełni będzie udzielana w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie.

DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Chocianów uwzględnia zapisy poniższych obowiązujących dokumentów krajowych:

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego została „stworzona przez Rząd na podstawie zidentyfikowanych wyzwań w ramach Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju wskazując, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego”⁴. Założenia danej strategii zostaną skupione w zakresie następujących obszarów:

- 1) postawy i kompetencje społeczne;
- 2) współdziałanie i partycypacja społeczna;
- 3) komunikacja społeczna;
- 4) potencjał kulturowy i kreatywny.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego ma na celu dążenie do rozwijania kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, w taki sposób by umożliwić im prawidłowe funkcjonowanie w każdym obszarze życia społecznego. Osiągnięcie danego celu jest wspierane poprzez realizację pięciu następujących celów szczegółowych:

- 1) wzrost zatrudnienia;
- 2) wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- 3) poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- 5) podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

⁴Źródło SRKS 2020 link:

http://ks.mkidn.gov.pl/media/download_gallery/20130520SRKS_na_stronie_internetowej.pdf

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie jest zestawieniem posunięć zmierzających do wydobycia i aktywowania potencjałów każdego z regionów Polski, w taki sposób, aby lokalne społeczeństwo miało szansę na współuczestnictwo w rozwoju gospodarczym, zwiększaniu zatrudnienia, a tym samym niwelowaniu różnic pomiędzy poszczególnymi częściami kraju. Aby dane założenia miały szansę na efektywną realizację zostały wyznaczone trzy cele szczegółowe:

- 1) wzrost konkurencyjności regionów;
- 2) wyrównanie różnic w rozwoju poszczególnych regionów kraju;
- 3) sprawne zarządzanie polityką społeczną.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy wymiar aktywnej integracji to dokument posiadający charakter operacyjno- wdrożeniowy ustanowiony na potrzebę realizacji krajowej polityki społecznej. Celem głównym programu jest trwałe zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osiągnięcie wzrostu spójności społecznej w latach od 2014 do 2020 roku. Dany dokument określa newralgiczne zadania skierowane na:

- 1) przeprowadzenie zakresu działań służących zapewnieniu rodzinom z dziećmi jak najlepszego dostępu do usług społecznych, a tym samym umożliwienie im aktywizacji oraz zapewnieniu profilaktyki ubóstwa. Dane poczynania z założenia pozytywnie wpłyną na ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży;
- 2) stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, który przygotuje młodzież do wejścia na rynek pracy, umożliwi zdobycie niezbędnych kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową, a także rozwój rodziny;
- 3) rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem. Chodzi o łączenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie znaczenia społeczności lokalnej z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-społecznego;
- 4) zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem, co zwiększy bezpieczeństwo rodzin i umożliwi ich aktywizację zawodową. Ważne też będzie zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności, które powodują wykluczenie społeczne;

5) zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu oraz możliwości włączenia się do życia społecznego.⁵

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej 2020

Celem nadrzędnym danego dokumentu jest przesłanie „W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.” Dany dokument określa grupę skoordynowanych ze sobą zadań skierowanych na tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację osób znajdujących się w trudnej sytuacji zawodowej oraz zwiększenie i polepszenie usług społecznych użytku publicznego udostępnionych dla lokalnej społeczności. W myśl rozwoju ekonomii społecznej Polski niniejszy dokument ma przyczynić się do stworzenia jednego mechanizmu społecznego wzajemnie pozytywnie oddziałującego na siebie między podmiotami ekonomii społecznej a wspólnotami samorządowymi.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020⁶

Podstawą dla zaprojektowania Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 stały się doświadczenia z realizacji Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013, uwzględniając działalność Rady ds. Polityki Senioralnej. Najważniejszym celem danego dokumentu jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez udział w aktywności społecznej oraz posiadanie godnych warunków życia. Wszelkie działania danego dokumentu zostały stworzone tak, aby wyczerpująco pomóc osobom starszym w zakresie wykształcenia i podniesienia kompetencji osób upoważnionych do sprawowania opieki przy osobach starszych (w tym także wolontariuszy), zorganizowania i przeprowadzenia programów edukacyjnych i warsztatów o starzeniu, osobach starszych i aktywnym starzeniu dla osób starszych, ich rodzin i całego społeczeństwa, co pozytywnie wpłynie na budowę pozytywnego wizerunku starości oraz większą integrację osób starszych w życiu społecznym i publicznym. Ponadto założone cele danego Programu skierowane są na aktywność społeczną promującą integrację wewnątrz- i międzypokoleniową poprzez popularyzowanie wśród osób starszych z udziałem różnych pokoleń aktywności społecznej, fizycznej i kulturalnej, a także przeciwdziałanie e-wykluczeniu. Także rozszerzanie

⁵ Źródło KPPUiWS str.45.

⁶ Dokument dostępny na stronie:

https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/_public/1_NOWA%20STRONA/Seniorzy/Program%20ASOS%202014-2020.pdf

dostępności do usług społecznych m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, poradniczo-doradczych, sportowych i turystycznych leży w założeniach niniejszego Programu.

Program Operacyjny „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020”, POWER 2014-2020

Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego i jest jednym z 6 programów, jakie będą realizowane przez Polskę w latach 2014 – 2020. Powstał on w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, wyłączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Priorytety danego programu ujmują postępowanie w obszarze:

- 1) aktywizacji zawodowej osób młodych (15-29 lat);
- 2) efektywnej polityki publicznej dla rynku pracy, gospodarki i edukacji;
- 3) szkolnictwa wyższego dla budowy gospodarki opartej o wiedzę;
- 4) innowacji społecznej i współpracy ponadnarodowej.

Wieloletni Program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”

Kluczowym celem zapisanym w tym dokumencie jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Kryteria wskazane w programie uwzględniają szczególny sposób przyznawania pomocy w zakresie dożywiania dla uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Program jest elementem wsparcia polityki społecznej państwa poprzez wsparcie finansowe gmin w wypełnianiu zadań własnych obowiązkowych, poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020

Program określa wszelkie działania skierowane na zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie. Pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych. Dla usprawnienia realizacji danych celów, działania zostały podzielone na 4 obszary:

- 1) profilaktyka i edukacji społeczna;
- 2) ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 3) oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 4) podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

DOKUMENTY LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020

Dokument podkreśla specyfikę każdej części regionu i stara się odnaleźć indywidualne rozwiązania dla każdego miejsca, odpowiednie do jego charakterystyki, wyzwań i potrzeb. Strategia pomaga zrozumieć powiązania pomiędzy różnymi aspektami rozwoju i rozpoznać rolę poszczególnych uczestników tego procesu. Przygotowuje to podstawy przyszłego partnerstwa, proponując każdemu świadome włączenie się w realizację zapowiadanych zmian. To dokument programowy, który określa cele rozwoju i stwarza ramy dla przyszłych projektów, ale nie wskazuje jeszcze precyzyjnie, co i z jakich środków zostanie zrealizowane.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020

Strategia uwzględnia m.in. cel pobudzania aktywności gospodarczej i podnoszenia poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa. Dokument składa się z następujących elementów: diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego pod kątem innowacji, zidentyfikowanych wyzwań, przed którymi stoi województwo w kontekście rozwoju innowacji, wskazanych do realizacji celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunki działań wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami osiągnięcia celu, listę potencjalnych źródeł finansowania w odniesieniu do środków regionalnych, krajowych i unijnych, jak również opis sposobu wdrażania strategii oraz monitorowania stopnia osiągnięcia celów w niej zapisanych oraz plan finansowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Polkowickiego na lata 2016-2022

To jeden z ważniejszych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Zadaniem Strategii jest identyfikacja priorytetowych obszarów problemowych i wyznaczanie kierunków działań. Część wskazywanych w niej problemów i kierunków działań jest ciągle aktualna ale pojawiły się także nowe wyzwania, na które zwrócona została uwaga w obecnej strategii.

Powiatowy Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2016-2020

Program określa ramy stałej partnerskiej współpracy i współdziałania organów administracji samorządowej oraz podmiotów kreujących życie społeczne na terenie Powiatu Polkowickiego. Został on zbudowany w oparciu o elementy „Programu” realizowanego w latach 2011-2015 oraz Rządowego Programu Ograniczenia Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”, kontynuowanego w myśl założeń wypracowanych przez Radę Ministrów w dokumencie „Strategia Rozwoju 2020”.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017

Program zawiera elementy i kierunki działań, które uznano za ważne i potrzebne w kontekście dotychczasowych doświadczeń i działań w zakresie organizacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu. Program ponadto systematyzuje działania, ustala priorytety i zakres prowadzonej działalności przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie/Organizatora Pieczy Zastępczej.

Strategia Rozwoju Gminy Chocianów na lata 2014 – 2020

Dokument, który jest swoistego rodzaju narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowanych przedsięwzięć. Strategia ma na celu zaangażowanie lokalnej społeczności, które przyczyni się do zwiększenia poczucia identyfikacji lokalnych instytucji, zrzeszeń, firm i poszczególnych obywateli z celami rozwoju oraz motywacja do współudziału w realizacji zadań nakreślonych w Strategii. Wyzwalanie się nowych inicjatyw ma swoisty efekt łańcuchowy: społeczność, która sama potrafi zagospodarować własny potencjał rozwojowy swojego terenu, może też coraz skuteczniej zabiegać o pozyskanie wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania.

Gminny program wspierania rodziny dla Gminy Chocianów na lata 2017 – 2019

Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez szereg działań, które mają służyć wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania, wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochronny dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem, jak również zapobieganie powstawania sytuacji

kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Podstawa prawna tworzenia Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Chocianów, uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.).

Ustawa określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, w tym: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Dokument traktuje pomoc społeczną przede wszystkim jako instytucję, umożliwiającą wyjście z trudnych sytuacji życiowych tym osobom, rodzinom, które nie są w stanie wykorzystać własnego potencjału, zasobów czy predyspozycji, ze względu na niemożność samodzielnego przezwyciężenia problemów w życiu codziennym.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.).

Zapisy znajdujące się w ustawie określają zasady oraz formy wspierania rodziny, która napotyka trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto ustawodawca określa zasady oraz formy sprawowania pieczy zastępczej, jak również pomoc w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Reguluje również kwestie finansowania oraz zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także określa zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 ze zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a,
- świadczenia wypłacane przez gminy, na podstawie art. 22b,

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Świadczenia rodzinne i koszty ich obsługi (3% z budżetu państwa), składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 ze zm.).

Ustawa określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny, sposób przyznawania im uprawnień oraz sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z ustawy. Uprawnienia przysługujące osobom posiadającym ważną Kartę polegają na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Kartę przyznaje wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania członka rodziny wielodzietnej.

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 ze zm.).

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489 ze zm.).

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów zmieniła ustawę o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Pozwoliło to na lepszy dostęp osób uprawnionych do organu wypłacającego świadczenia. Po nowelizacji ustawa zakłada uproszczenie i zmniejszenie procedur administracyjnych związanych ze stosowaniem ustawy, bardziej racjonalne funkcjonowanie organów działających na jej podstawie oraz efektywniejsze odzyskiwanie przez budżet państwa od dłużników alimentacyjnych należności Skarbu Państwa powstałych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Ustawa określa:

- zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji,
- warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej "świadczeniami z funduszu alimentacyjnego",
- zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 ze zm.).

Ustawa stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 882).

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności: promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym, zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.).

Ustawa dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znaczny, lekki, umiarkowany), o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092 ze zm.).

Ustawa określa warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Zasiłki dla opiekunów i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych. Realizacja zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zm.).

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),

uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.).

Rozwiązanie problemów alkoholowych zakłada, że większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”. Ponadto, organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zm.)

Ustawa określa zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii oraz zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).

Ustawodawca określa zadania obejmujące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, sposób postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie. Ustawa określa również zadania realizowane przez organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego. Tym samym, do zadań własnych gminy należą:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 ze zm.).

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania te są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu pełnego i produktywnego zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich, osiągnięcia wysokiej jakości pracy, wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1938 ze zm.).

Ustawa określa:

- warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zasady i tryb finansowania świadczeń,
- zasady i tryb kwalifikowania świadczeń opieki zdrowotnej jako świadczeń gwarantowanych,
- zadania władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń,
- zasady powszechnego - obowiązkowego i dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- podstawy instytucjonalno-proceduralne do stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady,
- zasady funkcjonowania, organizację i zadania Narodowego Funduszu Zdrowia,
- zasady funkcjonowania, organizację i zadania Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji,
- zasady sprawowania nadzoru i kontroli nad finansowaniem i realizacją świadczeń.

Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 ze zm.).

Ubezpieczenia społeczne obejmują: ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenie rentowe, ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Ustawa określa:

- zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym,
- zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne oraz podstaw ich wymiaru,
- zasady, tryb i terminy - zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych, prowadzenia ewidencji ubezpieczonych i płatników składek, rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego, opłacania składek na ubezpieczenia społeczne,
- zasady prowadzenia kont ubezpieczonych oraz kont płatników składek,
- zasady działania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- organizację, zasady działania i finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- zasady działania i zarządzania Funduszem Rezerwy Demograficznej,
- zasady kontroli wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.).

Ustawa regulująca kwestie związane z prawem oświatowym, przyjęta w ramach reformy systemu oświaty z 2017 roku. Ustawa normuje materię wcześniej zawartą w ustawie o systemie oświaty.

Metodologia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chocianów na lata 2018 – 2022 kładzie nacisk na zintegrowaną pomoc społeczną adresowaną do wszystkich potrzebujących osób i rodzin z obszaru Gminy, a także na poprawę jakości życia mieszkańców oraz budowanie prawidłowych postaw.

Konstrukcję dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oparto na:

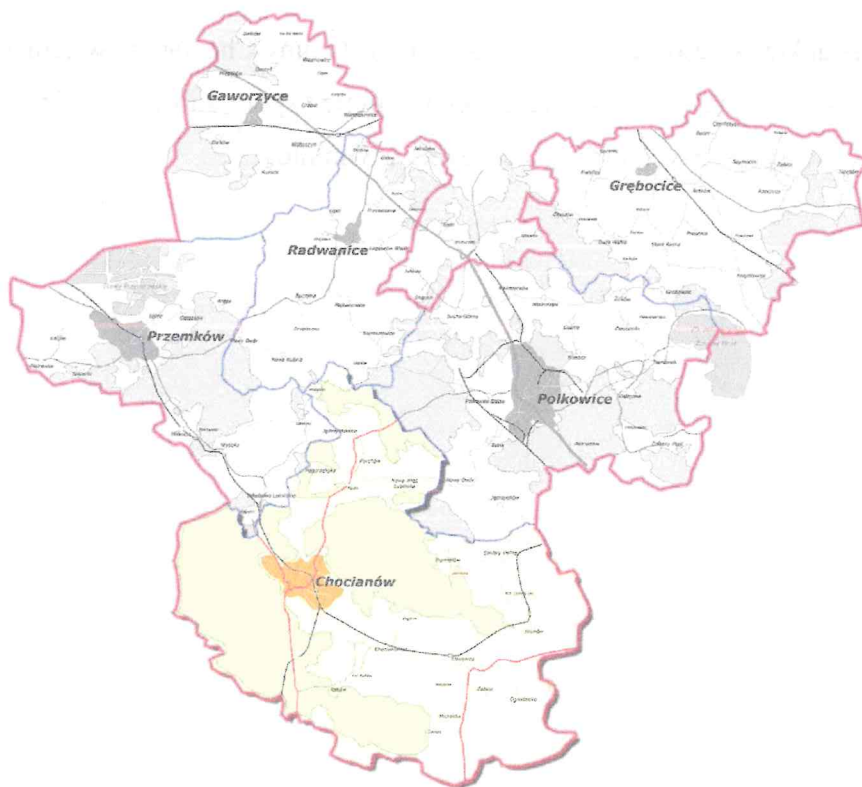
- ♦ metodzie analizy danych wtórnych (metoda „desk research”), która polega na poddaniu szczegółowej analizie informacji zgromadzonych w celach administracyjnych, udostępnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej do zaobserwowania liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, objętych pomocą Ośrodka ze względu na występowanie problemów, z którymi konkretna osoba bądź rodzina nie jest w stanie sobie poradzić. Jest to technika badawcza będąca dla Strategii wstępną fazą projektu poprzedzającą fazę zbierania danych pierwotnych,
- ♦ wywiadzie swobodnym przeprowadzonym z pracownikami Ośrodka celem analizy oraz przedyskutowania informacji niezbędnych do wglębenia się w funkcjonowanie Ośrodka, jego specyfiki,
- ♦ analizie programów pomocowych, przyczyniających się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy,
- ♦ analizie ankiet adresowanych do mieszkańców Gminy Chocianów w celu zebrania jak największego materiału zawierającego opinie społeczności lokalnej na temat problemów społecznych oraz jakości życia w Gminie.

Charakterystyka gminy

Chocianów to gmina miejsko – wiejska położona w południowej części powiatu polkowickiego, przy autostradzie A4. Należy do makroregionu zwanego Niziną Śląsko-Łużycką. Sieć osadniczą tworzą miasto Chocianów i wsi. Gmina zajmuje obszar 221,7 km² i liczy przeszło 12 tys. mieszkańców, w tym 63,7% stanowi ludność miejska. Od dwóch lat obserwuje się wzrost liczby ludności. Gęstość sieci osadniczej mierzona liczbą miejscowości podstawowych (miasta i wsie bez przysiółków) na 100 km² powierzchni wynosi 6,31. Jest to wartość znacznie niższa od wskaźnika charakteryzującego zarówno powiat polkowicki (12,07), jak i całe województwo dolnośląskie (13,15).

Gmina miejsko – wiejska Chocianów wchodzi w skład województwa dolnośląskiego oraz powiatu polkowickiego. Graniczy z gminami:

- ♦ Radwanice – od północy;
- ♦ Polkowice – od północnego – wschodu;
- ♦ Lubin gmina wiejska – od wschodu;
- ♦ Chojnów gmina wiejska – od południa;
- ♦ Gromadka – od zachodu;
- ♦ Przemków – od północnego – zachodu.

Gminnym centrum administracyjnym jest położone w zachodniej części Gminy miasto Chocianów. Ponadto w skład gminy wchodzi 12 sołectw. Należą do nich: Brunów, Chocianowiec, Jabłonów, Michałów, Ogrodzisko, Parchów, Pogorzeliska, Raków, Szklary Dolne, Trzebnice, Trzmielów i Żabice.

Gmina Chocianów ma charakter przemysłowo - usługowy. Duży odsetek ludności utrzymuje się ze źródeł pozarolniczych. Zasadniczy wpływ na taką sytuację ma rozwój w regionie przemysłu miedziowego oraz powołana Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, która stworzyła szansę zatrudnienia dla mieszkańców Gminy. W gospodarce Gminy pracuje 1,7 tys. osób, w tym 59% w przemyśle - głównie w przetwórstwie przemysłowym. Na terenie Gminy działa 908 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (94,9% w sektorze prywatnym), w tym najwięcej w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (28% podmiotów gminy) oraz w przemyśle i budownictwie (20,5%), a także w obsłudze rynku nieruchomości (15,2%). Na 10 tys. ludności przypada 709 podmiotów gospodarczych (w powiecie - 713), co świadczy o dość dużym potencjale przedsiębiorczości w skali powiatu. Gmina dysponuje dużą ilością terenu przeznaczonego pod zabudowę mieszkalną oraz gospodarczą.

Ważną funkcję w gospodarce Gminy pełni rolnictwo, chociaż w strukturze podmiotów gospodarczych udział związanych z działalnością rolniczą jest niewielki (4,5%), co potwierdza, iż decydujący wpływ na rozwój gminy i jej struktury społecznej mają pozarolnicze podmioty gospodarcze. Użytki rolne stanowią w Gminie 42%, z czego grunty orne 58%, łąki - 29%.

Położenie Gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory krajobrazowe oraz bezpośrednia bliskość do większych miast centralnej, północnej i zachodniej części województwa dolnośląskiego (Legnica, Lubin, Bolesławiec), przez które przebiegają ważne szlaki transportowe i komunikacyjne oraz będących silnymi ośrodkami przemysłowymi.

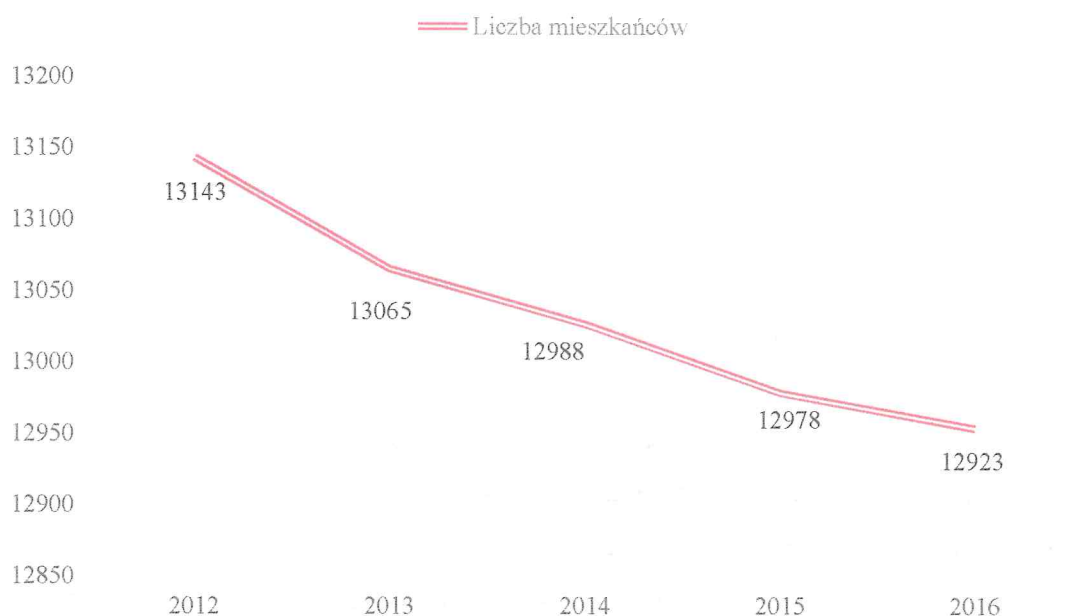
Atutem Gminy jest środowisko naturalne, sprzyjające turystyce ukształtowanie terenu, w tym walory krajobrazowe oraz duże i bogate przyrodniczo zasoby leśne. Obszary chronionego krajobrazu zajmują 23,9% powierzchni Gminy. Lesistość wynosi 50,5%. Na obszarze Gminy funkcjonuje tylko 1 obiekt turystyczny zbiorowego zakwaterowania, który dysponuje 75 miejscami noclegowymi. Od 2009 r. udzielono 6,2 tys. noclegów, w tym

3,0% turystom zagranicznym, a stopień wykorzystania miejsc noclegowych kształtował się na poziomie 23,5%⁷.

⁷ <http://www.wsiepolskie.pl/gmina/237/chocianow>

Diagnoza demograficzno-społeczna w Gminie Chocianów

Analiza struktury ludności w oparciu o wykorzystanie informacji dotyczących płci oraz wieku pozwala ukazać trendy w zakresie płodności i umieralności. Ponadto, przyczynia się do określenia wielu społeczno-ekonomicznych konsekwencji. Poniższy wykres przedstawia liczbę mieszkańców Gminy Chocianów w latach 2012 – 2016.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Chocianów, Główny Urząd Statystyczny

Gmina Chocianów zamieszkiwana jest przez przeszło 12 tys. mieszkańców. Na przestrzeni analizowanych lat dostrzegalna jest zmieniająca się liczba mieszkańców z tendencją spadkową. W latach 2012-2013 liczba mieszkańców przekraczała 13 tys., w latach kolejnych widoczne jest zmniejszenie liczby mieszkańców o 48 osób w 2015 roku i o kolejne 25 w 2016 roku. Tendencja malejąca w połączeniu ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym sygnalizuje, iż społeczeństwo Gminy Chocianów starzeje się. Kolejne analizy dokładnie przedstawią strukturę demograficzną gminy w latach 2012 – 2016.

Poniższe tabele przedstawiają udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy w latach 2012 – 2016. Dokładna analiza struktury demograficznej pozwoli stwierdzić, z jakimi trendami demograficznymi zmagają się Gmina Chocianów.

	Kobiety				
	2012	2013	2014	2015	2016
Wiek 0-14	1008	990	993	969	964
Wiek 15-59	4275	4208	4129	4093	4027
Wiek 60 lat i więcej	1347	1393	1441	1485	1512
Ogółem	6630	6591	6563	6547	6503

Tabela 1. Struktura demograficzna kobiet

Od roku 2012 można dostrzec, że liczba kobiet w poszczególnych grupach wiekowych ulegała sporym modyfikacjom. Sukcesywnie malała liczba zarówno kobiet w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym, przy jednoczesnym zwiększeniu liczby kobiet nie będących już aktywnymi na rynku pracy.

W 2012 roku udział kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców gminy wynosił 50,44%. W roku następnym odnotowano zmniejszenie liczby kobiet o 39 osób, jednakże udział kobiet nie zmienił się i dalej wynosił 50,44%. Natomiast w 2014 roku zauważalny jest ponowny spadek w liczbie kobiet – o 28 (50,38% lokalnej społeczności). W kolejnych latach odsetek kobiet stanowił – 50,44% (2015 rok) i 50,20% (2016 rok). Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszenie liczby osób znajdujących się w grupie wiekowej do 14 roku życia. Liczba osób z tego grona zmniejszyła się w 2016 roku o 44 osoby. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku liczby osób będących w grupie wiekowej 15 do 59 lat – tendencja malejąca od 2012 roku. Na przestrzeni pięciu lat liczba kobiet w tej grupie zmniejszyła się o 248. Liczba kobiet znajdujących się w wieku kończącym pracę zawodową na przestrzeni analizowanych lat zwiększała się, co sygnalizuje, iż w Gminie występuje zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Udział kobiet będących w grupie poprodukcyjnej w kolejnych latach odpowiadał i stanowił: w 2012 rok – 10,24% wszystkich mieszkańców gminy, w następnym roku – 10,66%, w 2014 roku – 11,06%, w 2015 roku – 11,44%, w 2016 roku – 11,67%. Widoczny jest sukcesywny wzrost i udział kobiet kończących pracę w strukturze demograficznej Gminy Chocianów.

Udział mężczyzn z poszczególnych grup wiekowych w strukturze demograficznej obrazuje poniższa tabela:

	Mężczyźni				
	2012	2013	2014	2015	2016
Wiek 0-17	1053	1024	1015	1002	997
Wiek 14-64	4875	4837	4762	4745	4704
Wiek 65 lat i więcej	585	613	648	684	719
Ogółem	6513	6474	6425	6431	6420

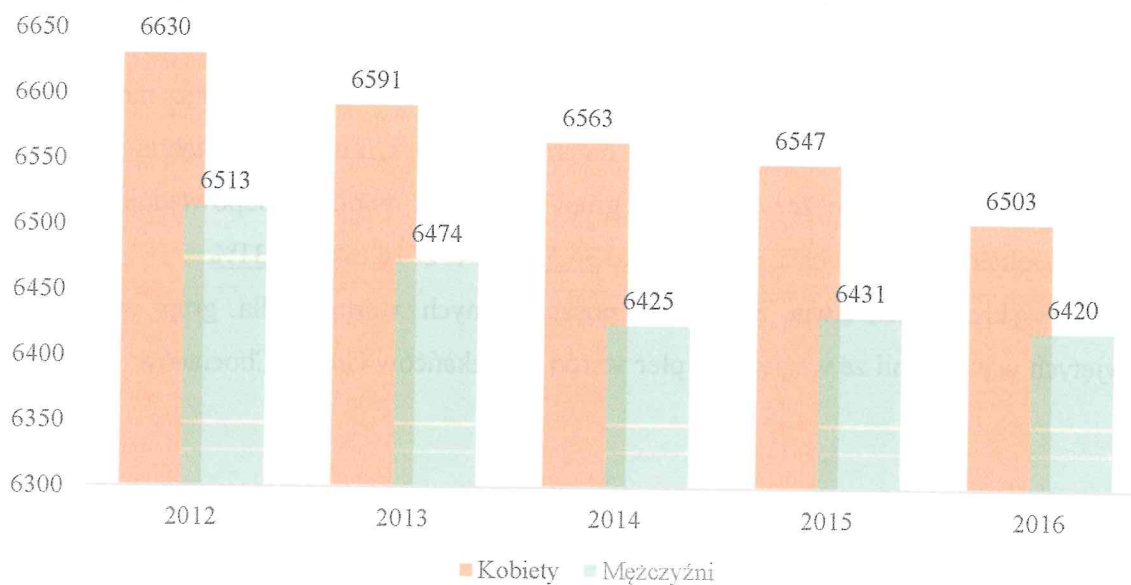
Tabela 2. Struktura demograficzna mężczyzn

Liczba mężczyzn, podobnie jak kobiet, w latach 2012 – 2016 sukcesywnie malała. Udział mężczyzn w 2012 i 2013 roku w ogólnej liczbie mieszkańców wynosił 49,55%, natomiast w 2014 roku już 49,32% społeczności lokalnej, natomiast w 2016 roku 49,56%. Udział mężczyzn w poszczególnych latach w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymywał się na zbliżonym poziomie, chociaż dostrzegalne jest zwiększenie liczby mężczyzn w grupie kończącej pracę zawodową. Podobnie jak w sytuacji kobiet, liczba mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym sukcesywnie zmniejsza się. Liczba mężczyzn znajdujących się w wieku przedprodukcyjnym w 2012 i 2013 roku stanowiła 8,01% i 7,83% mieszkańców Gminy Chocianów, natomiast w 2016 roku udział odpowiadał już 7,69% wszystkich mieszkańców. Osoby z grupy produkcyjnej również stanowią coraz mniej liczną grupę, chociaż ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymuje się na stałym poziomie. W 2012 i 2013 roku mężczyźni z tej grupy wiekowej tworzyli odpowiednio 37,09% i 37,02% lokalnej społeczności, w 2014 roku 36,55%, a w 2016 roku 36,31%.

Poniżej wykres przedstawia zmienność poszczególnych wartości dla grup wiekowych przyjętych w ekonomii ze względu na płeć wśród mieszkańców Gminy Chocianów:

Wykres 2. Zmienność liczby ludności z uwzględnieniem podziału na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny oraz podziału ze względu na płeć

Wykres 3. Porównanie liczby kobiet i liczby mężczyzn

W okresie pięciu analizowanych lat można zaobserwować znaczną przewagę kobiet w stosunku do mężczyzn. Sytuacja wyglądała tak samo w kolejnych latach. W pierwszym roku analizy osób płci żeńskiej było o 117 więcej niżeli płci przeciwnej, a wskaźnik feminizacji wynosił **101%**, czyli na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chocianowie

Gmina zobowiązana jest do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich mieszkańców w środowisku lokalnym. Na szczeblu gminnym udzielana pomoc społeczna adresowana jest bezpośrednio do osób najbardziej jej potrzebujących. Skupia się w ten sposób na doraźnym rozwiązywaniu konkretnych problemów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chocianowie jest jednostką organizacyjną Gminy, powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego, w szczególności z zakresu szeroko pojmowanej pomocy społecznej. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych Gminy oraz środków budżetu państwa. Ośrodek pozyskuje także środki z funduszy unijnych.

Działania ukierunkowane na usamodzielnianie osób i rodzin, a także integrację osób ze środowiskiem odbywa się w oparciu o dostosowaną formę pomocy, która uwzględnia indywidualne okoliczności znajdowania się osoby bądź rodziny w niekorzystnym położeniu. Celem działań Ośrodka jest doraźna i długofalowa pomoc, która powinna przywrócić ład oraz porządek w funkcjonowaniu osoby lub rodziny.

Świadczeniami z pomocy społecznej realizowanymi przez Ośrodek są:

- ♦ świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- ♦ świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o Ustawę o pomocy społecznej.

Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nieprzekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chocianowie jest zobowiązany do wykonywania zadań własnych określonych przez ustawę⁸:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;

⁸ Źródło Ustawa o pomocy społecznej Art.17 ust.1

- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Problemy społeczne występują w każdej lokalnej społeczności, jednak ich wielkość oraz rodzaj może mieć różne wymiary w zależności od czynników, które je kształtują. Mimo wszystko problemy społeczne zawsze w ocenie społeczeństwa uznawane są za zjawiska niepożądane, nieakceptowane, szkodliwe, a przede wszystkim zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu określonej społeczności, dlatego też wymagają one aktywnej i skutecznej interwencji.

Udzielona pomoc musi być adekwatna do zaistniałego problemu, poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów, uprawnień i możliwości. Dana pomoc może mieć formę świadczenia pieniężnego, rzeczowego, instytucjonalnego oraz usług. W celu uzyskania zamierzonego celu poprzez udzielanie wszelkiej pomocy społecznej konieczna jest wyczerpująca współpraca pomiędzy pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej a osobami i rodzinami wnioskującymi o jej przyznanie.

Na przełomie lat 2012 – 2016 w Chocianowie Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał świadczenia następującej liczbie rodzin i osób w tych rodzinach:

Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	509	491	532	397	348
Liczba osób w rodzinach	1100	1050	1123	861	753
Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy	290	279	249	262	247

Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystające z pomocy w OPS

Przyznanie świadczeń osobom i rodzinom jest jedną z form pomocy najbardziej potrzebującym. Wszyscy ci, którzy zmagają się z problemami otrzymują pomoc dostosowaną do sytuacji. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia jest pozornie malejąca, aczkolwiek udział osób z tych rodzin w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy utrzymywał się na podobnym poziomie z sukcesywną tendencją malejącą od 2015 roku. Odpowiednio do analizowanych lat, osoby z rodzin stanowiły: **8,36%** (2012 rok), **8,03%** (2013 rok), **8,62%** (2014 rok), **6,63%** (2015 rok) i **5,81%** (2016 rok) lokalnej społeczności. Widoczna jest tendencja malejąca w liczbie osób w rodzinach korzystających ze świadczeń (zmniejszenie o 161 rodzin i 347 osób w tych rodzinach). Liczba osób długotrwale korzystających⁹ z pomocy społecznej utrzymuje się na podobnym poziomie z nieznaczłą tendencją spadkową.

Podsumowując, liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia i pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej obejmuje z roku na rok coraz mniejszą liczbę mieszkańców. W tym miejscu należy uwzględnić kierunek zmian podyktowanych zarówno przez liczbę rodzin otrzymujących wsparcie z OPS, jak i liczbę członków danych rodzin. Z tego też powodu zostały stworzone poniższe wykresy.

Wykres 4. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia

Grupa osób, którym udzielono pomocy i wsparcia to osoby, które w analizowanych latach sprawozdawczych otrzymały pomoc niezależnie od rodzaju, formy, liczby świadczeń

⁹ Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to osoby, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej (POMOST) przez co najmniej 18 miesięcy.

i źródła finansowania, uwzględniając tym samym zarówno pomoc, która udzielana jest w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji oraz pomoc, która jest udzielana bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

W roku 2012 pracownicy OPS udzielili pomocy i wsparcia 712 osobom, które stanowiły **5,41%** lokalnego społeczeństwa. Rok później liczba osób, które skorzystały z pomocy Ośrodka zmniejszyła się o 46 (**5,09%** mieszkańców). Natomiast w 2014 roku liczba osób zwiększyła się do 724 i stanowiła **5,55%** mieszkańców Gminy. W 2015 roku pomocy udzielono 555 osobom (spadek o 169 osób w stosunku do roku ubiegłego), które stanowiły **4,27%** mieszkańców Gminy Chocianów, a w 2016 roku – **3,78%**.

Kolejna tabela przedstawia liczbę rodzin, które zostały podopiecznymi OPS i otrzymały świadczenia z tytułu problemów zdiagnozowanych przez pracownika socjalnego w trakcie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego. Zapisy tabeli uwzględnia hierarchię od najczęściej udzielanego wsparcia w latach 2012-2016.

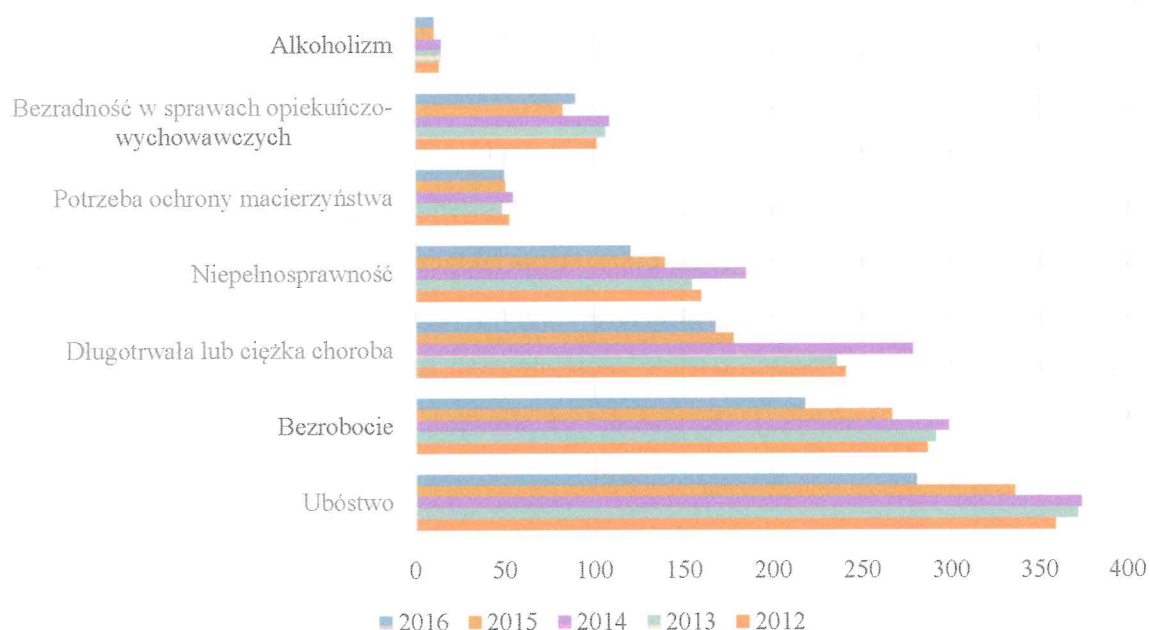
	Powody udzielanie wsparcia i pomocy	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ubóstwo	359	372	374	336	281
2.	Bezrobocie	287	292	299	267	218
3.	Długotrwała lub ciężka choroba	241	236	279	178	168
4.	Niepelnosprawność	160	155	185	140	121
5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	102	107	109	83	90
6.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	49	55	51	50
7.	Alkoholizm	14	15	15	11	11
Łącznie		1216	1226	1316	1066	939

Tabela 4. Hierarchia problemów społecznych w Chocianowie

Zgodnie z zapisami w powyższej tabeli najwięcej świadczeń zostało udzielonych w 2014 roku, po czym ich liczba zaczęła się sukcesywnie zmniejszać. Największym problemem społecznym, z którym zmaga się Gmina jest ubóstwo. W mniejszym wymiarze do OPS zgłosiły się rodziny potrzebujące wsparcia z powodu bezrobocia, które bardzo często

skorelowane jest z ubóstwem. Kolejnym powodem były niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Około 100 świadczeń rocznie zostało udzielonych osobom / rodzinom z powodu borykania się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Skala alkoholizmu oraz przemocy w rodzinie jest trudna do oszacowania ze względu na delikatność problemów oraz niechęć do ujawniania.

Widoczny jest nieznaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, jak i liczby świadczeń, co wynika raczej z faktu, iż kryteria dochodowe pomocy społecznej nie były od 2013 roku podwyższane (zmiana pojawia się dopiero w 2015 roku, stąd początkowo stałe liczby świadczeniobiorców), niż ze względu na poprawę sytuacji bytowej mieszkańców Gminy Chocianów.

Wykres 5. Hierarchia problemów społecznych

Podjmując działania na rzecz minimalizacji poszczególnych problemów społecznych należy pamiętać, iż wielkości liczbowe określające ich obszar występowania na podstawie liczby wypłaconych świadczeń lub udzielonego wsparcia nie jest idealnym odzwierciedleniem faktycznej liczby osób i rodzin, które się rzeczywiście z nimi zmagają. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż często problemy są dziedziczone i nie są spostrzegane w danym gronie jako problem, lecz jako „normalność”. Dodatkowo wiele osób wstydzi się, a tym samym obawia oceny środowiska zewnętrznego, dlatego poddaje akceptacji i żyje w cieniu rodzinnych problemów społecznych. Co więcej należy uwzględnić, iż zwłaszcza

w małych lokalnych społecznościach istnieje zmowa milczenia oraz niewrażliwość na kłopoty innych. Kolejnym powodem zniekształcenia realnej liczby problemów społecznych mogą być decyzje odmowne ze strony OPS z różnych przyczyn. Dlatego też, dążąc do zmniejszenia zakresu oddziaływania problemów społecznych nie należy skupiać się tylko na najliczniejszych z punktu oceny liczby udzielonego wsparcia ze strony OPS, bowiem istniejący stan ich występowania może mieć znacznie większą skalę. Co więcej problemy, dla których nie została przyznana pomoc społeczna nie należy traktować, jako niewystępujące i niezagrożające lokalnej społeczności.

Wszelkie działania ukierunkowane na pomoc osobom, w życiu, których występuje dysfunkcja w zakresie wypełniania roli rodzinnej lub społecznej powinny zostać połączone ze sobą w taki sposób, aby podjęte czynności skupiły się na istniejącym problemie i zapobiegały bądź wyeliminowały prawdopodobieństwo występowania pozostałych. Jest to niezmiernie ważne, bowiem struktura problemów społecznych jest swoistym mechanizmem wzajemnie napędzanych przez siebie elementów.

W kolejnych podrozdziałach zostaną poddane analizie najbardziej dominujące problemy społeczne w Gminie Chocianów. W połączeniu z analizą ankiet wypełnionych przez mieszkańców, uzyskany zostanie obraz stanu faktycznego. Dzięki temu będzie można zaplanować odpowiednie działania sprzyjające zminimalizowaniu najbardziej niechcianych zjawisk społecznych w Gminie, a także zaproponować rozwiązania niektórych trapiących kwestii.

Obszar ubóstwa

Ubóstwo zgodnie z przyjętą definicją międzynarodową jest sytuacją, w której wielkość „dochodów i zasobów są tak niskie, że uniemożliwia im [osobom] osiągnięcie poziomu życia uznawanego w ich społeczeństwie za minimalnie akceptowalny”¹⁰. Problem ubóstwa znacząco ogranicza prawidłowe funkcjonowanie osoby / rodziny niemalże na każdej płaszczyźnie życia codziennego. Rodzina / osoba, która zmaga się z niskimi, a nawet niewystarczającymi dochodami ma utrudnione lub całkowicie uniemożliwione korzystanie z usług oferowanych przez instytucje m.in. przez oświatę, służbę zdrowia, kulturę, instytucje odpowiadające za organizację czasu wolnego, a czasami pojawiają się problemy związane z zapewnieniem godnych warunków życia w postaci żywności, odzieży, a nawet schronienia. W konsekwencji życie na niższym poziomie od tego, który jest uznany powszechnie za godny, zaburza prawidłowe funkcjonowanie nie tylko pod względem finansowym, ale również społecznym i psychicznym. W efekcie czego dysfunkcja stworzona przez ubóstwo ogranicza samodzielność i niezależność w prowadzeniu życia na godnym poziomie poprzez uzależnienie od pomocy między innymi z OPS. Taka reorganizacja życia tworzy sytuacje napięcia, konfliktu, bezradności, a tym samym zwiększa ryzyko wystąpienia kolejnych problemów społecznych. Osoby / rodziny zmagające się z problemem ubóstwa nie należy utożsamiać z osobami i rodzinami znajdującymi się w wykluczeniu społecznym, gdyż osoby ubogie nie zawsze są wykluczone społecznie i odwrotnie osoby wykluczone społecznie nie muszą być ubogie. Zjawisko wykluczenia społecznego w porównaniu do ubóstwa określa się jako brak możliwości korzystania z istotnych aspektów życia codziennego społecznego, gospodarczego, politycznego lub kulturalnego w obszarze określonej społeczności z powodu napotykaných problemów niezależnych od wyboru jednostki.

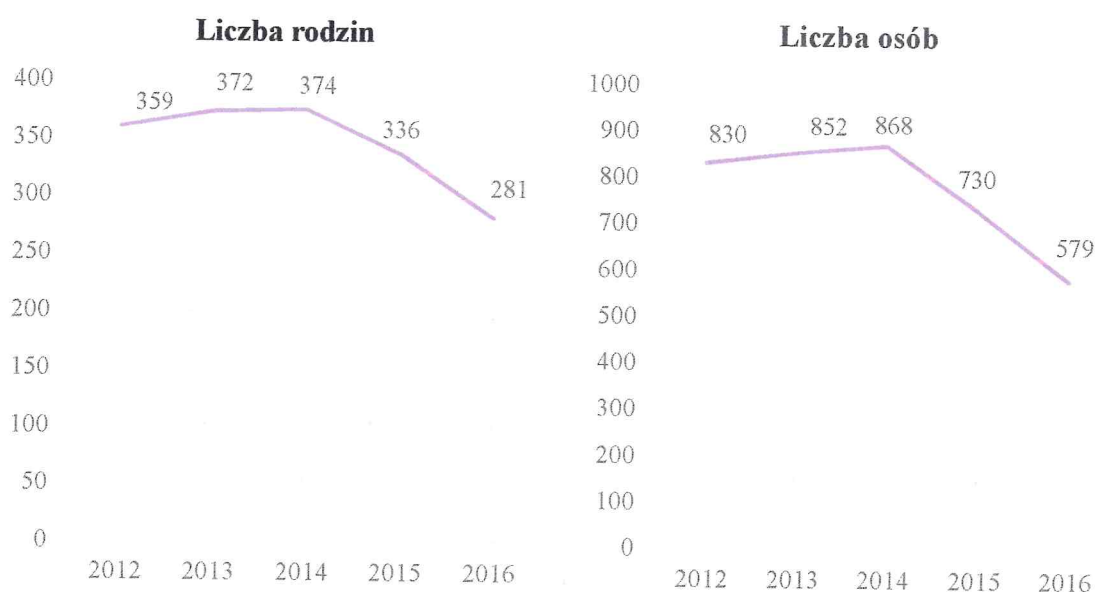
W Chocianowie zjawisko ubóstwa ma największą skalę pod względem problemów, dla których zostało udzielone wsparcie OPS.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	359	372	374	336	281
Liczba osób w tych rodzinach	830	852	868	730	579

Tabela 5. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu ubóstwa

¹⁰ Definicja zaczerpnięta ze strony EAPN

Z tytułu ubóstwa w pierwszym roku analizy dla złagodzenia skutków ubóstwa z pomocy społecznej skorzystało 359 rodzin w składzie 830 osób (**6,31%** mieszkańców). Rok później liczba danych rodzin zwiększyła się o 13 i obejmowała 372 rodzin, których członkowie (852 osób) stanowili **6,52%** lokalnej społeczności. W 2014 roku w celu uzyskania wsparcia i pomocy w OPS zgłosiło się 374 rodzin, a osoby z tych rodzin odpowiadały **6,66%** lokalnej populacji. Natomiast w 2015 roku liczba rodzin zmniejszyła się do 336, których członkowie stanowili **5,62%**, a w 2016 roku osoby z rodzin korzystających z pomocy Ośrodka z tytułu ubóstwa odpowiadali już **4,47%**. Obrazowym uzupełnieniem przeprowadzonej analizy są poniższe dwa wykresy.

Wykres 6. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu ubóstwa

Obszar bezrobocia

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi będących zdolnych do pracy i pragnących podjąć zatrudnienie, nie potrafi znaleźć pracy. Bierność zawodowa oraz niemożność realizowania się na polu zawodowym przyczynia się do braku możliwości osiągnięcia płynności finansowej. Taka sytuacja prowadzi w konsekwencji do zwiększania się obszaru zatrudnienia w szarej strefie, przyczynia się do migracji zarobkowej, a tym samym znacząco wpływa na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki państwa, gminy i w sposób bezpośredni oddziałuje na relacje w rodzinie. Tym samym problem bezrobocia może generować wśród członków rodziny negatywne uczucia, stres, poczucie bezradności, obniżenie samooceny, a w efekcie końcowym doprowadzić do powstania kolejnych problemów społecznych. Ponadto, bezrobocie przyczynia się do dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny czy zwiększenia ryzyka pojawienia się patologii życia codziennego.

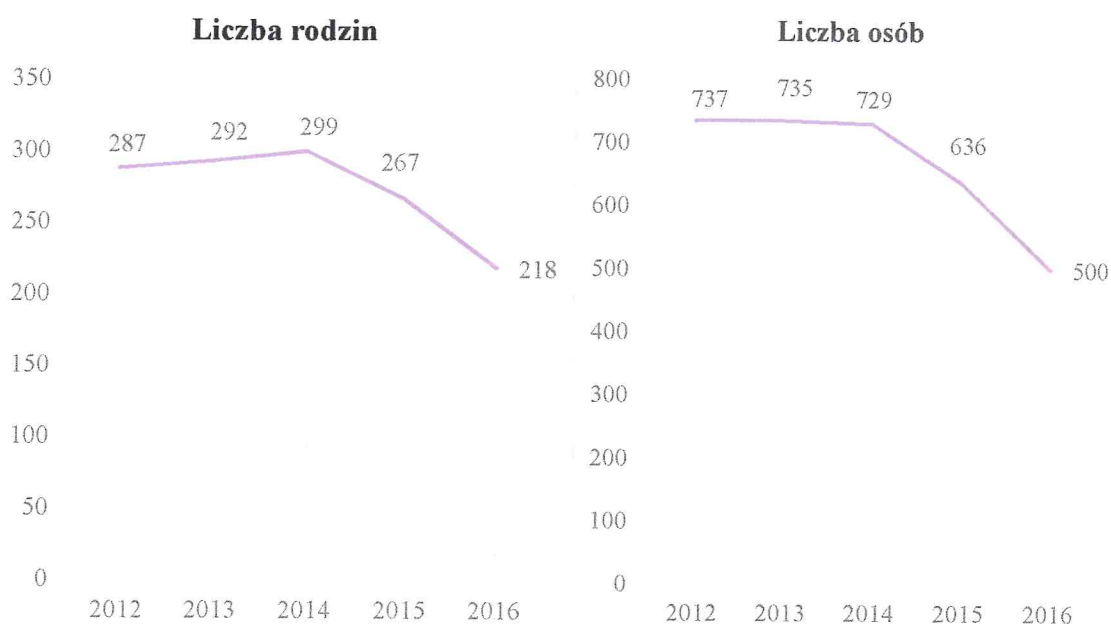
Bezrobocie jest jednym z największych problemów społecznych naszego kraju, dlatego też między innymi powstał projekt współfinansowany z Europejskich Funduszy Społecznych Program Operacyjnym „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” (POWER 2014-2020), którego celem jest wspieranie wszelkich reform w obszarze zatrudnienia z korzyścią dla bezrobotnych i jednocześnie dla gospodarki kraju. Poniższa tabela oraz wykres obrazowo przedstawia sytuację w Gminie Chocianów.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	287	292	299	267	218
Liczba osób w tych rodzinach	737	735	729	636	500

Tabela 6. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu bezrobocia

Grupa 287 rodzin, w liczbie 737 osób (**5,06%** lokalnego społeczeństwa) borykających się ze skutkami bezrobocia stała się beneficjentami OPS w 2012 roku. Rok później z tego samego tytułu wsparcie OPS otrzymały 292 rodziny, których członkowie stanowili **5,62%** mieszkańców Gminy. W 2014 roku interesantami OPS zostało 299 rodzin, które tworzyło 729 osób, czyli **5,59%** społeczeństwa Gminy. W roku następnym liczba rodzin zmniejszyła się do 267 oraz do 636 osób w tych rodzinach (**4,90%** mieszkańców). Natomiast w ostatnim roku

analizy liczba rodzin ponownie uległa zmniejszeniu – do 218 w składzie 500 osób – **3,86%**. Widoczna jest tendencja spadkowa w liczbie beneficjentów oraz udziale rodzin i osób z tych rodzin. Jednakże, wciąż spora grupa ma problem ze znalezieniem stałej pracy. Rozwiązaniem tak niepokojącego zjawiska może być tylko i wyłącznie generowanie nowych miejsc pracy oraz umożliwienie mieszkańcom przekwalifikowania się. W momencie pojawienia się nowych miejsc pracy, analogicznie zmniejszy się liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.

Wykres 7. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu bezrobocia

Należy mieć na uwadze fakt, że bezrobocie jako powód korzystania ze środków pomocy społecznej rzadko występuje jako jedyna dysfunkcja w rodzinie. Najczęściej jest to zbieg takich okoliczności jak alkoholizm co najmniej jednego członka rodziny, długotrwała choroba, niepełnosprawność, niepełna rodzina. Dodatkowo osoby długotrwale bezrobotne, dla których głównym powodem jest korzystanie z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie najczęściej nie posiadają uprawnień do zasiłku dla bezrobotnych. W rzeczywistości oznacza to, że głównym dochodem tych rodzin są zasiłki rodzinne, dodatki mieszkaniowe, a w przypadku rodzin niepełnych również alimenty. Osoby zmagające się z bezrobociem mogą skorzystać ze wsparcia zarówno ze strony OPS, jak i Powiatowego Urzędu Pracy, który w swoich działaniach koncentruje się na prowadzeniu aktywnego pośrednictwa pracy, kierowaniu bezrobotnych do prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie

użytecznych, staży. PUP ułatwia bezrobotnym zdobycie, podniesienie kwalifikacji, a także udziela doradztwa zawodowego.

Obszar niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby

Niepełnosprawność postrzegana jest jako brak lub zaburzona umiejętność prawidłowego funkcjonowania w zakresie ruchowym, umysłowym lub intelektualnym na poziomie wypełniania roli społecznej, rodzinnej, zawodowej lub poprzez niemożność zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych bez pomocy osób trzecich. Dane odstępstwa od przyjętych norm właściwego funkcjonowania jest tematem niemalże każdego programu pomostowego, w których problemy osób niepełnosprawnych są priorytetami określania celów i działań do ich realizacji w zakresie na przykład zapewnienia danym osobom możliwości włączenia się do życia społecznego oraz przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy wymiar aktywnej integracji. W myśl zapisów Programu najbardziej narażonymi na problemy społeczne i ich konsekwencje w przyszłości jest młodzież i dzieci niepełnosprawne. Dodatkowo, w podejmowanych działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych należy priorytetowo uwzględnić rodziny posiadające na swoim utrzymaniu więcej niż jedną osobę niepełnosprawną, bowiem narażone są one na problemy finansowe, rehabilitacyjne, organizacyjne, integracyjne i edukacyjne mogące doprowadzić do wykluczenia społecznego lub ubóstwa. Z tego też powodu ważne jest każde wsparcie, w tym także w formie rzeczowej i finansowej dla osób niepełnosprawnych, świadczenia pielęgnacyjnego dla rodziców lub opiekunów niepełnosprawnego dziecka, świadczenia „Rodzina 500 plus”, tworzenie programów pomocowych oraz imprez integracyjnych z lokalnym społeczeństwem, udostępnienia lub ułatwienia korzystania z usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

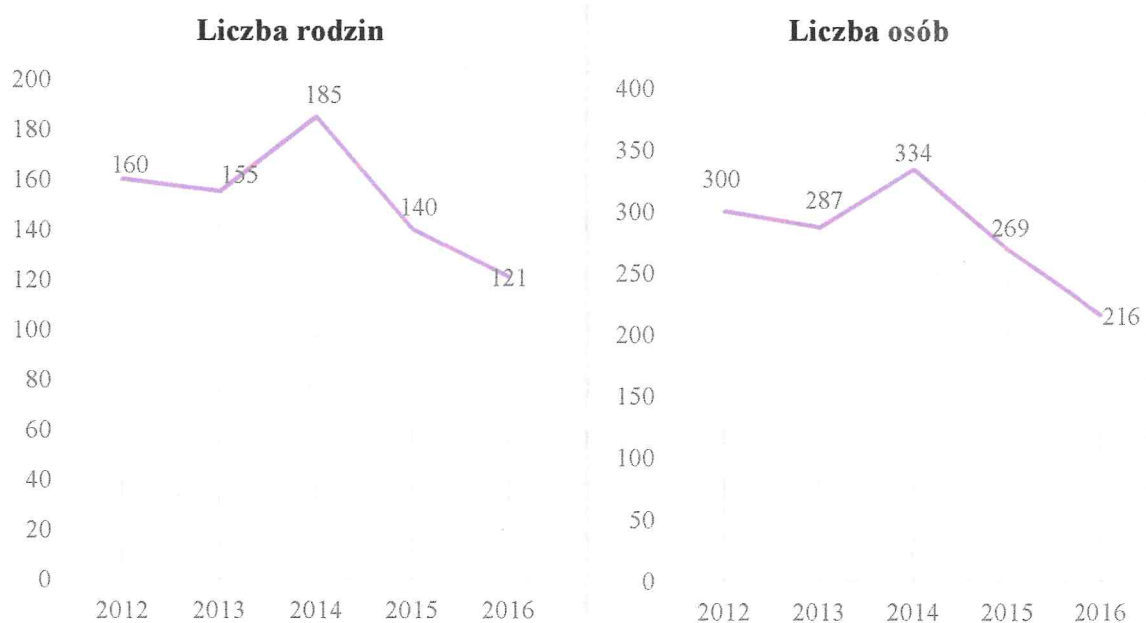
Problemy osób niepełnosprawnych oraz rodzin, w których one funkcjonują mają dużą skalę w Gminie, bowiem jest trzecim obszarem pod względem zakresu udzielanego wsparcia w ramach funkcjonowania OPS. Należy mieć na uwadze fakt, że osoby niepełnosprawne w okresie rosnącego bezrobocia mają szczególne problemy w znalezieniu zatrudnienia. Ponadto, jeśli osobie nie przysługuje prawo do renty czy emerytury, korzysta z zasiłków stałych z pomocy społecznej, przy czym ustalone ustawowo kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania zasiłku są niskie, a wysokość otrzymywanej pomocy jest

niewystarczająca do zapewnienia podstawowych potrzeb egzystencjalnych na poziomie satysfakcjonującym i nieuwłaczającym godności człowieka.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	160	155	185	140	121
Liczba osób w tych rodzinach	300	287	334	269	216

Tabela 7. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności

W każdym roku objętym analizą liczba przyznanych świadczeń przekroczyła poziom przeszło 100 rodzin objętych wsparciem. W podziale na poszczególne lata z powodu niepełnosprawności co najmniej jednego członka rodziny pomoc społeczną otrzymało 160 rodzin, natomiast osoby z tych rodzin stanowiły 27,27% wszystkich osób objętych pomocą i wsparciem OPS (2012 rok), rok później z pomocy skorzystało 155 rodzin, a osoby z tych rodzin odpowiadały już 27,33% wszystkich osób, które objęto wsparciem, w 2014 roku 185 rodzin z osobami odpowiadającymi już 29,74%, by w 2015 i 2016 roku odnotować ponowny spadek liczby do 140 rodzin 269 członkami i 121 rodzin w składzie 216 osób. Wraz ze znaczną zmianą liczby rodzin uległa zmianie liczba osób w tych rodzinach i tak w 2012 roku 160 rodzin tworzyło 300 osób (**2,28%** mieszkańców gminy Chocianów), w 2013 roku członkami 155 rodzin było 287 osób, stanowiących **2,19%** lokalnego społeczeństwa. W 2014 roku analizy danych osób było 334 i objęły one **2,56%** osób zameldowanych w tej gminie, w 2015 roku analizy 140 rodzin ze 269 osobami odpowiadającymi **2,07%** mieszkańcom Chocianowa, by w ostatnim roku analizy liczba uległa ponownemu zmniejszeniu do 121 rodzin w składzie 216 osób odpowiadających już **1,66%**. Poniższe wykresy obrazowo przedstawiają tendencje malejące w liczbie świadczeniobiorców.

Wykres 8. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z powodu niepełnosprawności

Zarówno liczba rodzin, jak i liczba osób znajdujących się w tych rodzinach utrzymuje się na zbliżonym poziomie z nieznaczną tendencją malejącą. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że malejąca liczba świadczeniobiorców nie jest równoznaczna ze zmniejszeniem skali problemów. Minimalizowanie negatywnych konsekwencji niepełnosprawności powinno odbywać się zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, czyli poprzez dążenie do aktywizacji zawodowej oraz tworzenie nowych miejsc pracy dostosowanych do potrzeb, możliwości osób niepełnosprawnych mogących w zależności od orzeczonego stopnia niepełnosprawności podjęcia pracy zarobkowej i realizowania się w sferze zawodowej. System aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w modelu krok po kroku, zakładającym stopniowanie wymagań, powinien dysponować wszystkimi niezbędnymi ogniwami, aby każda osoba w zależności od poziomu własnych kompetencji społecznych i zawodowych oraz możliwości ograniczonych stanem zdrowia mogła znaleźć swoje miejsce. Niezbędnym jest, aby taki system posiadał łączność z rynkiem pracy jako miejscem realnego udziału w zatrudnieniu¹¹.

Kolejnym problemem społecznym jest długotrwała lub ciężka choroba, która według liczby udzielanego wsparcia ze strony Ośrodka jest jedną z najczęstszych przyczyn trudnej sytuacji wśród mieszkańców Gminy Chocianów.

¹¹ Dokument dostępny na stronie:

file:///C:/Users/11/Downloads/I.I.3%20Warto%C5%9B%C4%87%20i%20rola%20rehabilitacyjna%20pracy.pdf,
A. Kochański: Wartość i rola rehabilitacyjna pracy.

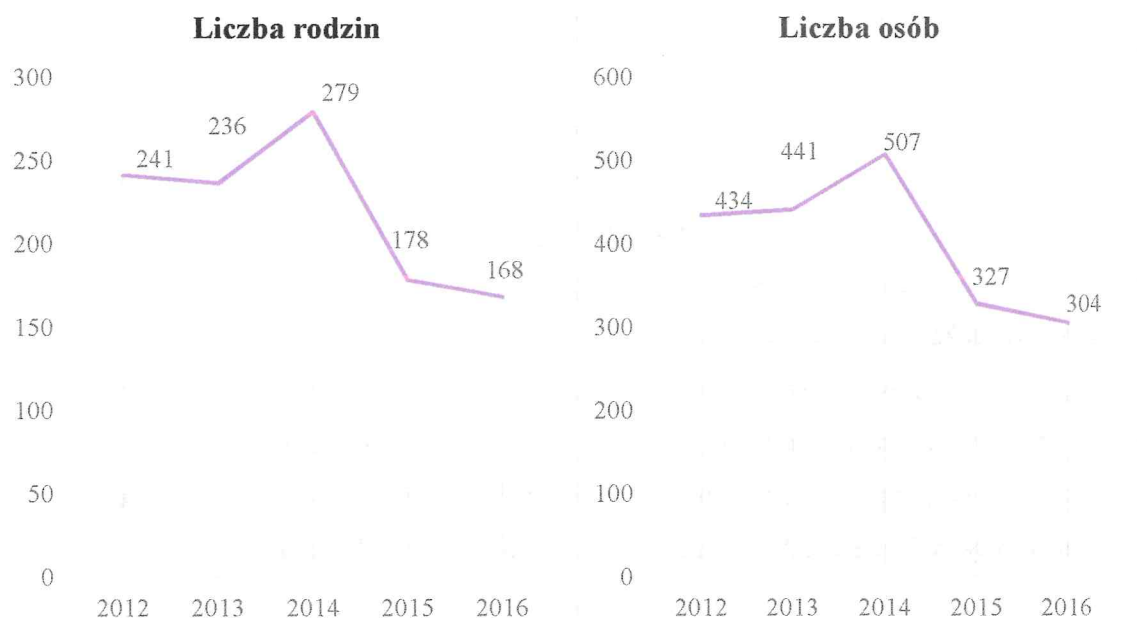
Jako osobę długotrwałą lub ciężko chorą należy uznać osobę, która ze względu na stan zdrowia psychicznego lub fizycznego w czasie określonym lub na stałe bez pomocy osób trzecich nie potrafi samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie lub wypełnić czynności codziennego życia. Na podstawie orzeczenia lekarskiego osoba zmagająca się z długotrwałą lub ciężką chorobą otrzymuje zaświadczenie, które jest uprawieniem do otrzymywania pomocy i ulg przysługujących osobom chorym. Problemy osób chorych dotyczą m.in. płynnego dostępu do specjalistycznych usług medycznych, wysokich kosztów leczenia, podjęcia stałego zatrudnienia, a w skrajnych przypadkach hospitalizacji, jak również kwestii związanych ze złym samopoczuciem, rozgoryczeniem czy depresją. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobom zwalczającym trudności niesione przez długotrwałą lub ciężką chorobę przysługuje pomoc między innymi w formie: zasiłku okresowego, usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, posiłku, pobytu w mieszkaniu chronionym lub w mieszkaniu w domu pomocy społecznej.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	241	236	279	178	168
Liczba osób w tych rodzinach	434	441	507	327	304

Tabela 8. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby

W pierwszym roku analizy z pomocy Ośrodka skorzystało 241 rodzin, których członkowie stanowili **3,30%** lokalnego społeczeństwa. W następnym okresie sprawozdawczym, osoby z rodzin zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą odpowiadały już **3,37%** mieszkańców gminy, w 2014 roku liczba 507 osób z rodzin potrzebujących stanowiła już **3,89%**, a w ostatnim roku analizy – 2016 roku - już **2,34%**.

Kolejny wykres obrazuje tempo i kierunek zachodzących zmian w analizowanych dwóch grupach.

Wykres 9 Trend liczby rodzi i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Liczba rodzin, wśród których pojawiły się trudności związane z długotrwałą lub ciężką chorobą zmieniała się zgodnie z trendem malejącym, który w 2014 roku stał się trendem rosnącym, a w roku kolejnym ponownie widoczne jest zmniejszenie beneficjentów z tego obszaru. Również trend liczby osób znajdujących się w tych rodzinach był zmienny i początkowo był rosnący, jednak od 2014 roku zaczęła maleć liczba osób w tych rodzinach, co związane jest ze zmianami zachodzącymi również w strukturach rodzin.

Obszar potrzeby ochrony macierzyństwa

Wszelkie zmiany zachodzące w gospodarce, polityce, edukacji, kulturze i medycynie znacząco wpłynęły na sposób postrzegania potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności. Zgodnie z zapisami Konstytucji RP „(...) macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką w Rzeczypospolitej Polsce”¹² oraz „matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych (...)”¹³ potrzeba ochrony macierzyństwa zostaje uznana za istotne działanie. Obecnie na rzecz pracujących kobiet, które są lub będą matkami zachodzą zmiany ukierunkowane na ich ochronę oraz wspomaganie w podjętych działaniach dotyczących posiadania dzieci, wynikiem czego są liczne zapisy w Kodeksie Pracy, Program „500 plus”, zasiłek macierzyński dla rodziców w wysokości 1000 zł miesięcznie. Takie postępowanie jest niezmiernie ważne, gdyż według badań przeprowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, Polska jest społeczeństwem starzejącym się, a liczba zawieranych małżeństw ma tendencję spadkową (ich liczba od 2008 roku systematycznie obniża się, w związku z czym od 2008 do 2014 roku liczba zawartych małżeństw zmniejszyła się o 69,2 tysiące¹⁴), spada poziom płodności kobiet, co oznacza, iż wzrasta średni wiek urodzenia pierwszego dziecka oraz przesuwają się o kilka lat decyzja o posiadaniu kolejnego potomka. Wobec tego w kraju będą zachodzić trwałe przemiany w strukturze państwa oraz zwiększy się ryzyko kolejnego spadku rozmiaru populacji.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	53	49	55	51	50
W tym: rodzin wielodzietność	39	34	43	37	29

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa

Pierwszy rok analizy przedstawia, iż beneficjentami OPS z konieczności ochrony macierzyństwa zostało 53 rodziny, wśród których było 39 rodzin wielodzietnych (10,41% wszystkich rodzin objętych pomocą). W roku następnym rodziny zmagające się z potrzebą ochrony macierzyństwa stanowiły 9,97% tych rodzin. W 2014 roku doszło do wzrostu liczby

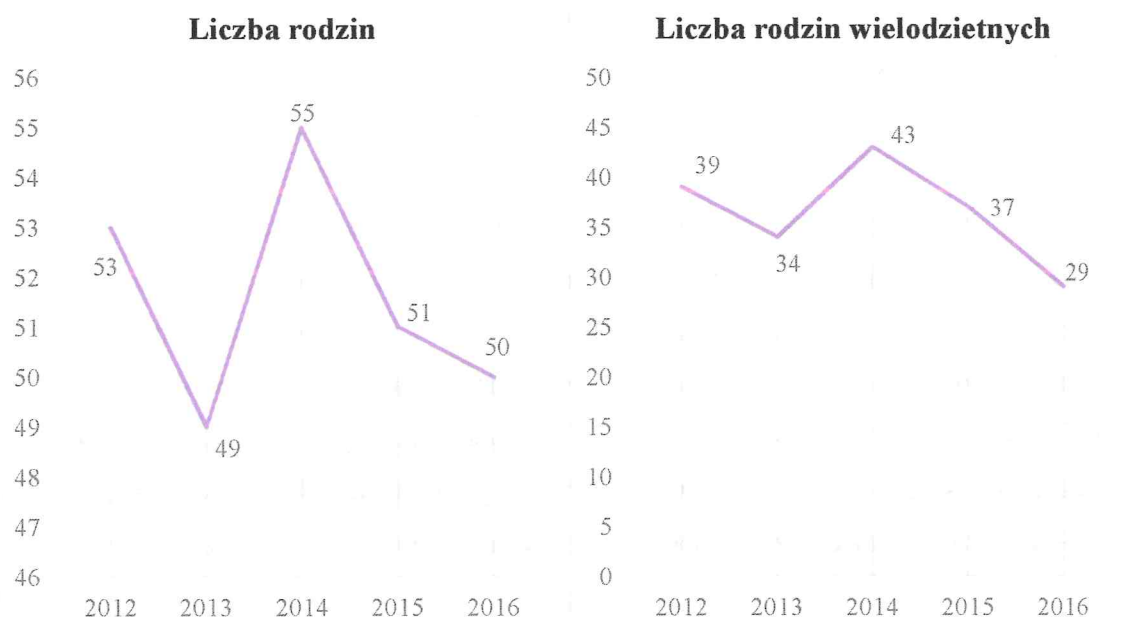
¹² KRP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Art. 18

¹³ KRP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Art. 71. 2.

¹⁴ Źródło danych: publikacja autorstwa Małgorzaty Pawlus pt. „Rodziny w Polsce – charakterystyka demograficzna”, Nr 1(45) 2016.

rodzin do 55 oraz liczby rodzin wielodzietnych do 43, które objęły grupę 10,33% rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. W ostatnim roku analizy – 2016 roku - widoczne jest ponowne zwiększenie liczby rodzin do 50.

Kierunek zachodzących zmian w danych grupach ilustruje następujący wykres.

Wykres 10. Trend liczby rodzin (w tym wielodzietnych) korzystających z pomocy OPS z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa

Powyższy trend jest obrazem liczby rodzin zmagających się z problemami związanymi z potrzebą ochrony macierzyństwa. W 2013 roku odnotowano spadek, by ponownie w 2014 roku pojawił się wzrost liczby rodzin, a w ostatnim roku analizy ponowny spadek. Również rodziny wielodzietne podążają zgodnie z trendem. W 2014 roku liczba rodzin wielodzietnych zwiększyła się o 9 rodzin, natomiast w kolejnym roku ponownie się zmniejszała. Kierunkowość zachodzących zmian zgodnie z trendem jest z jednej strony korzystna dla społeczeństwa, a z drugiej niekorzystna. Zwiększenie liczby rodzin może sugerować zwiększenie świadomości rodzin na temat instytucji świadczących pomoc ale może również sygnalizować, iż pogarsza się sytuacja finansowa danych rodzin, a kobiety napotykają na problem godzenia obowiązków wychowawczych i zawodowych.

Obszar bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy podejmować wszelkie działania, które ukierunkowane będą na priorytetowość dobra rodziny, zwłaszcza dzieci znajdujących się w rodzinach zmagających się z problemami opiekuńczymi oraz wychowawczymi. W myśl danej ustawy za wspieranie rodzin borykających się z problemami w obszarze wypełniania funkcji opiekuńczych i wychowawczych są odpowiedzialne jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje administracji rządowej. Jednak należy mieć na uwadze, iż pomimo wszelkiej pomocy zewnętrznej największa odpowiedzialność za prawidłowy rozwój fizyczny, psychospołeczny oraz intelektualny odpowiedzialni są rodzice lub prawni opiekunowie dzieci. Z tego też względu, podejmując działania skierowane na pomoc rodzinom zmagającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych należy zapobiegać lub minimalizować i eliminować problemy społeczne będące ogniwem łączącym z danym problemem (zniekształcony sposób funkcjonowania w rodzinie i grupie rówieśniczej, sięganie po środki zmieniające świadomość, zachwiana samoocena, nieprawidłowy system wartości, nieumiejętność rozróżniania dobra i zła, powielanie nieprawidłowych wzorców naśladowczych).

W Gminie Chocianów problem rodziców lub prawnych opiekunów w obszarze nieporadności w wypełnianiu roli opiekuna i wychowawcy wobec swoich dzieci nie jest dominującym problemem pod względem liczby udzielanego wsparcia dla łagodzenia skutków danego problemu, jednakże kwestie dotyczące rodzin oraz wszelkiej pomocy, są niezwykle istotne. W poszczególnych latach dany problem dla Gminy kształtowały następujące wartości liczbowe:

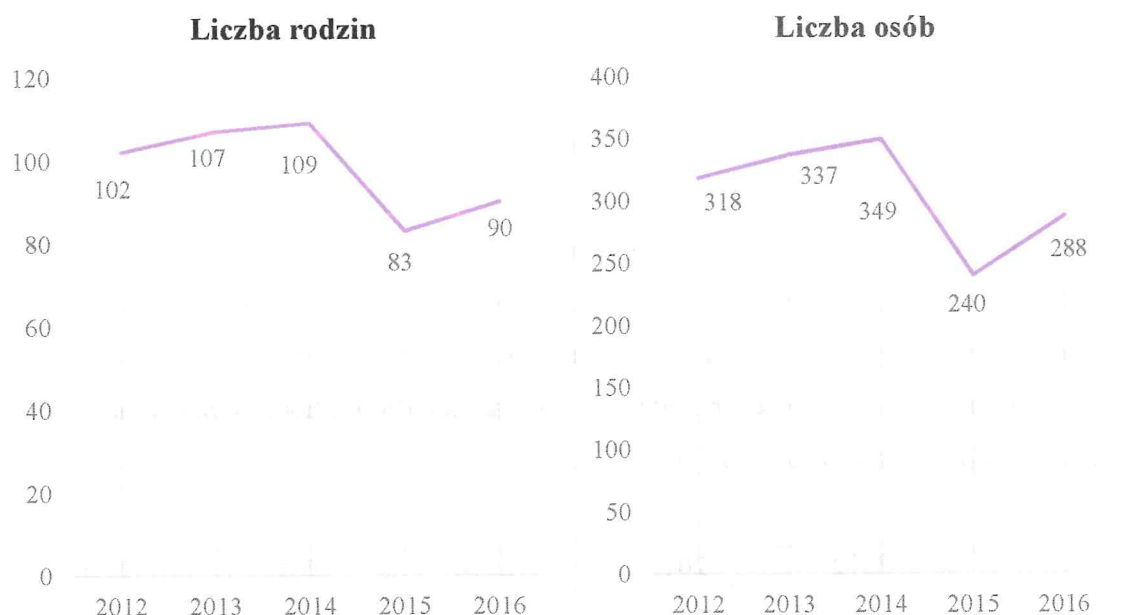
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	102	107	109	83	90
Liczba osób w tych rodzinach	318	337	349	240	288

Tabela 10. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Liczba rodzin zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na zbliżonym poziomie z tendencją malejącą. Na przestrzeni pięciu

analizowanych lat dostrzegalne są nieznaczne wahania. W 2012 roku z pomocy skorzystały 102 rodziny, których członkowie stanowili 2,41% lokalnej społeczności oraz 28,90% wszystkich osób, którym udzielono pomocy. W roku następnym liczby uległy zwiększeniu - 2,57% społeczności Gminy i 32,09% wszystkich, którzy skorzystali ze wsparcia. W 2014 roku dostrzegalny jest ponowny wzrost zarówno w liczbie rodzin, jak i osób będących w tych rodzinach, a w roku kolejnym znaczne zmniejszenie. W ostatnim roku analizy zwiększeniu uległa liczba osób w rodzinach zmagających się z bezradnością. Tym samym osoby z tych rodzin odpowiadały już 2,22% mieszkańców i 38,24% beneficjentów.

Dla lepszego zrozumienia zmian zachodzących w danej grupie interesantów OPS należy prześledzić ich trend, zilustrowany na poniższym wykresie.

Wykres 11. Trend liczby rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Ośrodek Pomocy Społecznej z tytułu zmagania się z bezradnością w obszarze opiekuńczo-wychowawczym wspomagał każdego roku względnie stałą liczbę rodzin z tendencją malejącą w 2015 roku i ponownym wzrostem w 2016 roku.

Obszar alkoholizmu

Zmiany zachodzące w gospodarce, polityce, ekonomii kraju ma znaczący wpływ na kształtowanie się sposobu postrzegania problemu alkoholowego. Polska jest krajem starzejącym się, dlatego opiniowanie na temat ilości i częstotliwości spożywania alkoholu często jest jeszcze kreowana przez osoby starsze, zwłaszcza schematy postrzegania problemów społecznych w swoich rodzinach.

Ostatnie badania GUS dostępne na stronie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują wzrost problemów związanych z alkoholizmem, gdyż w Polsce systematycznie wzrasta średnie spożycie alkoholu na 1 mieszkańca. Należy przez to rozumieć, iż w 1993 r. wielkość ta wynosiła 6,52 l, a 10 lat później 7,86l, natomiast w 2014 roku już 9,4l¹⁵.

Występowanie zjawiska alkoholizmu jest szkodliwe i kosztowne dla całego społeczeństwa ze względu na szkody, które powstają w wyniku działania osób pod wpływem między innymi alkoholu, czyli wypadki samochodowe, niszczenie mienia, wzrost przestępczości, niszczenie własnego zdrowia, stosowanie przemocy w rodzinie, zwiększenie ubóstwa i bezrobocia. Zjawisko występowania danego problemu jest obecne w każdej jednostce administracyjnej, również w Gminie Chocianów. Poniższa tabela zawiera dane o ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia OPS w Chocianowie w latach 2012 – 2016 z powodu życia z problemem alkoholizmu:

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	14	15	15	11	11
Liczba osób w tych rodzinach	23	18	31	17	6

Tabela 11. Liczba rodzin i ich członków korzystających z pomocy OPS z tytułu alkoholizmu

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz

¹⁵ Dane pozyskane ze strony <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

udzielania pomocy ich rodzinom. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Chocianów* uchwalanego corocznie przez Radę Miejską w Chocianowie i zawiera szczegółowe uregulowania dotyczące planowanych działań i zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz negatywnym konsekwencjom nadużywania alkoholu przez mieszkańców gminy. Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w *Programie*, są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych. Doświadczenia zdobyte podczas dotychczasowej realizacji pozwalają na dokładniejsze poznanie środowiska lokalnego, a tym samym jego potrzeb.

Analiza SWOT

Celem zdiagnozowania problemów społecznych występujących na terenie Gminy Chocianów została opracowana analiza SWOT. Jest to technika analityczna służąca do badania otoczenia oraz analizy jego wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

- ♦ wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths)
- ♦ wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses)
- ♦ zewnętrzne pozytywne - szanse (Opportunities)
- ♦ zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats)

Późniejsza konfrontacja czterech wymienionych grup czynników z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia strategii rozwoju opierając się o wewnętrzne, jak i zewnętrzne elementy. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie kierunków oraz tendencji rozwoju strategii. Umożliwia także zestawienie problematycznych elementów z tymi, które są drzemiącym, niewykorzystywanym dotychczas potencjałem instytucji oraz gminy.

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły oraz słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
♦ Wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej ♦ Stabilna kadra pomocy społecznej ♦ Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników OPS ♦ Aktywne działanie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ♦ Punkt Reintegracji Społecznej	♦ Brak wystarczających środków finansowych na realizowanie wszystkich zadań ♦ Zbyt dużo dokumentacji pochłaniającej czas możliwy do przeznaczenia na pracę socjalną ♦ Niewystarczająca ilość usług medycznych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych ♦ Brak satysfakcjonujących dla mieszkańców form spędzania wolnego czasu ♦ Starzejące się społeczeństwo ♦ Wysoki poziom bezrobocia ♦ Mała aktywność i integracja mieszkańców ♦ Problemy w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz funkcjonowania rodzin wielodzietnych ♦ Problemy mieszkańców związane z długotrwałą lub ciężką chorobą, wiekiem starszym oraz niepełnosprawnością
SZANSE	ZAGROŻENIA
♦ Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych ♦ Realizacja programów współfinansowanych z funduszy unijnych ♦ Podnoszenie kwalifikacji kadry jednostki organizacyjnej pomocy społecznej ♦ Podejmowanie i kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami, policją itp. ♦ Organizowanie imprez kulturalno – sportowych, festynów itp. dla integracji mieszkańców ♦ Aktywizacja zawodowa bezrobotnych oraz osób znajdujących się w	♦ Brak wystarczających środków własnych na współfinansowanie projektów w ramach EFSP ♦ Przekazywanie nowych zadań samorządowi gminnemu bez przekazywania odpowiednich środków finansowych ♦ Niewystarczające środki finansowe na efektywną pomoc i rozwój gminy ♦ Zmiany zachodzące w prawie polityki społecznej ♦ Zagrożenie integracji i aktywności lokalnego społeczeństwa ♦ Brak chęci współpracy rodzin zmagających się z problemami społecznymi z jednostkami

szczególnej sytuacji na rynku pracy ♦ Promowanie i tworzenie możliwości współuczestnictwa w wolontariacie ♦ Zorganizowanie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ♦ Prowadzenie programów profilaktycznych z zakresu szkodliwości uzależnień wśród dzieci i młodzieży ♦ Egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim	świadczącymi pomoc społeczną ♦ Migracja zarobkowa, podejmowanie zatrudnienia w szarej strefie ♦ Dysfunkcja osób niepełnosprawnych z powodu barier architektonicznych ♦ Brak satysfakcjonujących lokalną społeczność form spędzania wolnego czasu
--	---

Cele strategii, kierunki działań, wskaźniki, źródła finansowania

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem głównym stworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chocianów jest przede wszystkim podniesienie poziomu oraz jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie przede wszystkim bezpieczeństwa socjalnego, publicznego, jak również dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Proponowane rozwiązania przy współpracy z lokalnymi partnerami mają służyć eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi Gminy.

Wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wizją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chocianów jest dążenie do społeczeństwa zintegrowanego, wolnego od marginalizacji, izolacji społecznej i ubóstwa. Gmina Chocianów powinna jawić się jako społeczność nowoczesna, potrafiąca zaspokoić podstawowe potrzeby mieszkańców. Zapewnia poczucie bezpieczeństwa socjalnego swojej społeczności, zwiększa dostępność do zasobów i usług w sferze ekonomicznej i społecznej pozwalając na swobodne pełnienie ról społecznych, rodzinnych i obywatelskich.

OBSZAR DZIAŁANIA	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI	BUDŻET
Pomoc społeczna	1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej. 2. Podniesienie poziomu życia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Podniesienie poziomu życia osób i rodzin zmagających się z problemami w obszarze bezradności w spełnianiu roli opiekunów – wychowawczej lub potrzeby ochrony macierzyństwa. 4. Kontraktowanie pomocy społecznej, uzależniające zakres świadczeń od aktywności świadczeniobiorców. 5. Podjęcie nowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz osób zmagających się długotrwale lub ciężką chorobą. 6. Zwiększanie i kontynuowanie działań pomocowych osobom uzależnionym i współuzależnionym. 7. Zwiększenie wiedzy w zakresie działalności instytucji pomocowych. 8. Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz długotrwale lub ciężko chorych.	- liczba osób, rodzin korzystających ze wsparcia, - liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, - liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (brochure, ulotki, artykuły w prasie, pogadanki, prelekcje itp.), - liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, - liczba pozyskanych wolontariuszy, - liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa, - liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach, - liczba utworzonych programów pomocowych, - liczba zrealizowanych programów, - liczba zorganizowanych imprez integracyjnych, - liczba zrealizowanych inwestycji, - liczba udzielonych dofinansowań, - liczba osób korzystających ze	środki własne gminy, środki na zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek oświatowych, środki unijne, środki PFRON, środki Funduszu Pracy, środki organizacji pozarządowych

		wsparcia, - liczba zrealizowanych projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne, - liczba warsztatów, szkoleń, spotkań, - liczba wspólnych inicjatyw, - liczba programów skierowanych dla osób bezrobotnych upowszechniających wiedzę o poruszaniu się na rynku pracy, - liczba inicjatyw w zakresie samozatrudnienia i zatrudnienia w formach niestandardowych, - liczba inicjatyw podejmowanych wraz z jednostkami pomocy społecznej w celu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Czas wolny	1. Zwiększenie ilości i różnicowanie form spędzania wolnego czasu. 2. Stworzenie świetlicy środowiskowej oraz innych miejsc umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu, między innymi na potrzeby zapobiegania uzależnień wśród dzieci i młodzieży. 3. Zwiększanie świadomości skutków zażywania alkoholu i narkotyków wśród dzieci i młodzieży oraz stosowania przemocy.	- liczba zrealizowanych projektów, - liczba zorganizowanych imprez dla mieszkańców, - liczba uczestników poszczególnych imprez, - liczba oraz rodzaj zajęć organizowanych dla dzieci i młodzieży, - liczba inicjatyw podejmowanych wraz z jednostkami pomocy	środki własne gminy, środki na zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek oświatowych, środki unijne, środki PFRON,

		społecznej w celu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, - liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (broszurki, ulotki, artykuły w prasie, pogadanki, prelekcje itp.)	środki Funduszu Pracy, środki organizacji pozarządowych
Ochrona zdrowia	1. Zwiększenie dostępu do usług medycznych. 2. Zwiększanie dostępu do usług rehabilitacyjnych. 3. Zwiększanie dostępu do usług opiekuńczych. 4. Aktywowanie działalności wolontariatu.	- liczba mieszkańców korzystających z Ośrodka Zdrowia, - liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby, - liczba osób pobierających świadczenia opiekuńcze, - liczba wolontariuszy zaangażowanych w działalność na rzecz potrzebujących	środki własne gminy, środki na zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek oświatowych, środki unijne, środki PFRON, środki Funduszu Pracy, środki organizacji pozarządowych środki własne gminy, środki na zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek
Integracja społeczna	1. Zwiększenie aktywności mieszkańców i zaangażowania w życie gminy. 2. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych. 3. Mobilizowanie osób niepełnosprawnych do aktywnego udziału w życiu społecznym. 4. Likwidacja barier architektonicznych i	- liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów dla dzieci, młodzieży, rodziców, - liczba wdrożonych projektów, - liczba zaangażowanych instytucji w organizację czasu wolnego mieszkańców, - liczba uczestników poszczególnych	środki własne gminy, środki na zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek

	urbanistycznych. 5. Zwiększenie współpracy partnerskiej między instytucjami lokalnymi. 6. Organizowanie spotkań, imprez, kół zainteresowań itp. na rzecz integracji osób starszych, osób niepełnosprawnych oraz osób długotrwale lub ciężko chorych z mieszkańcami gminy. 7. Rozwijanie systemu pomocy osobom w podeszłym wieku w ich środowisku zamieszkania. 8. Rozwój usług na rzecz osób starszych (spędzanie czasu, dostarczanie posiłku, pomoc w codziennych czynnościach).	imprez i przedsięwzięć, - liczba udzielonych porad, konsultacji osobom mającym problemy	oświatowych, środki unijne, środki PFRON, środki Funduszu Pracy, środki organizacji pozarządowych
Bezpieczeństwo	1. Zwiększanie wiedzy w zakresie bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży. 2. Kontynuowanie i zwiększanie działań utrzymujących poziom bezpieczeństwa w gminie. 3. Egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.	- liczba zezwoleń na sprzedaż alkoholu, - liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (broszurki, ulotki, artykuły w prasie, pogadanki, prelekcje itp.), - liczba zorganizowanych spotkań w szkole z przedstawicielami służb bezpieczeństwa	środki własne gminy, środki na zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek oświatowych, środki unijne, środki PFRON, środki Funduszu Pracy, środki organizacji pozarządowych
Rynek pracy	1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na	- liczba szkoleń i warsztatów zaplanowanych do zorganizowania dla	środki własne gminy, środki na

	terenie gminy. 2. Wsparcie rodzin zmagających się z bezrobociem. 3. Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 4. Tworzenie nowych miejsc pracy. 5. Udzielanie informacji z zakresu założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. 6. Promowanie zatrudnienia i przedsiębiorczości.	osób długotrwale bezrobotnych, - liczba osób długotrwale bezrobotnych, - liczba szkoleń kwalifikacyjnych dla kobiet, - liczba uczestników szkoleń, - liczba kobiet, które znalazły pracę w czasie trwania strategii, - liczb udzielonych porad, - liczba uczestników grup wsparcia, - liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba uczestników poszczególnych szkoleń, - liczba projektów	zadania zlecone gminie przez administrację rządową, środki jednostek oświatowych, środki unijne, środki PFRON, środki Funduszu Pracy, środki organizacji pozarządowych
--	--	---	---

Działania w obrębie Strategii to propozycje interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany tych stanów rzeczy, występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. W ramach realizacji Strategii planuje się, że osiągnięte zostaną następujące mierniki:

- ♦ pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców poprzez świadczenie usług doradczych,
- ♦ aktywne przeciwdziałanie bezrobociu,
- ♦ ograniczenie problemów alkoholowych i narkotykowych wśród mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem najmłodszych grup,
- ♦ uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych i przewlekle chorych,
- ♦ rozwój usług opiekuńczych,
- ♦ stała pomoc dla rodzin patologicznych, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- ♦ sprawnie działający system wsparcia w Gminie w postaci prężnego i służącego pomocą Ośrodka.

Za realizację celów oraz wykonywanie działań skierowanych na ich realizację odpowiednio dla wskazanych obszarów problemów społecznych, w sposób ciągły, rzetelny, na zasadzie wzajemnej partnerskiej współpracy w okresie trwania Strategii są odpowiedzialni:

- ♦ Ośrodek Pomocy Społecznej w Chocianowie
- ♦ Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Chocianowie
- ♦ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Chocianowie
- ♦ Poradnia Rodzinna w Chocianowie
- ♦ Grupa Wsparcia dla Kobiet doznających przemocy w Chocianowie
- ♦ Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień w Chocianowie
- ♦ Polkowickie Centrum Usług Zdrowotnych w Polkowicach
- ♦ Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chocianowie
- ♦ Urząd Miasta i Gminy w Chocianowie
- ♦ Powiatowy Urząd Pracy w Polkowicach
- ♦ Chocianowski Ośrodek Kultury
- ♦ Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Chocianowie
- ♦ Jednostki oświatowe Gminy Chocianów
- ♦ Organizacje pozarządowe

Mając na uwadze pomoc najbardziej potrzebującym oraz działalność ukierunkowaną na wielopłaszczyznowe wsparcie, należy nadmienić, iż na terenie miasta Chocianów planowane jest utworzenie „Punktu Reintegracji Społecznej”. W tym celu planowana jest adaptacja budynku gminnego, w którym powinny znajdować się następujące pomieszczenia:

- łazienki i toalety,
- magazyn odzieży i środków czystości,
- jadalnia umożliwiającą spożycie ciepłego posiłku przywożonego ze stołówki,
- świetlica reintegracyjna, w której prowadzone będą zajęcia terapeutyczne,
- biuro obsługi,
- pomieszczenia gospodarcze.

Byłby to Punkt dzienny dla osób przede wszystkim bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, uzależnionych od alkoholu, uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem oraz niepełnosprawnych. Wszystkie osoby, które będą miały problem z funkcjonowaniem i rozwiązywaniem swoich kłopotów oraz niemożnością odnalezienia się, znalazłyby w Punkcie odpowiednie wsparcie oraz porady.

Monitoring i ewaluacja wdrożonej Strategii

Jednym z narzędzi polityki społecznej jest opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych, czyli stworzenie szeroko ujmowanego zespołu działań realizowanych na różnych szczeblach instytucjonalnych i z wykorzystaniem różnych środków. Celem Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest poprawa sytuacji osób dotkniętych problemami, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, a tym samym uchronieniem ich przed wykluczeniem społecznym. Cele Strategii powinny być wyrazem dążeń i aspiracji lokalnej społeczności do usunięcia zagrożeń, rozwiązywania problemów, wykorzystywania szans tkwiących w potencjalnie ludzkim, dlatego też ważnym było włączenie mieszkańców Gminy Chocianów w tworzenie dokumentu. Uwzględnienie opinii publicznej na temat poszczególnych sektorów, umożliwiło sprecyzowanie działań.

Strategia jest dokumentem pozwalającym na zaplanowanie najbliższych zmian oraz tych bardziej odległych. Prezentowany dokument obejmie okres 5 lat. Wyznaczone kierunki działań oraz propozycja zadań do realizacji będzie wymagała uaktualnienia. Po dwóch latach od wdrożenia Strategii w życie zaleca się przeprowadzenie ewaluacji mid-term, która podda analizie, m.in. osiągnięte na tym etapie rezultaty oraz dokona pierwszej oceny jakości realizacji Strategii (badanie aktualnego kontekstu; jej wyniki mogą się przyczynić do pewnych modyfikacji realizacji programu oraz aktualizacji przyjętych założeń). Dzięki tej ewaluacji będzie można zaplanować oraz uaktualnić zadania na kolejne trzy lata. Uzupełnieniem powinna zostać ewaluacja ex-post przeprowadzana po zakończeniu realizacji Strategii.